

Valtiovarainministeriö

Työ ja elinkeinoministeriö

Sähköenergian hintavyöhykkeet myös Suomeen

Korkeaksi kohonneet sähköenergiakustannukset Lapissa jarruttava elinkeinoelämän työllistäviä investointeja ja lisäävät kohtuuttomasti suoria ja kumulatiivisia taloudellisia rasitteita kotitalouksille, yrityksille ja julkisyhteisöille Lapissa. Sähkönenergian ja siirron hinnoitteluun tarvitaan uudenlaista ajattelua, hintarakennetta ja toteutusta koko maahan.

Myös EU-komissio ehdottaa 14.3. antamassaan kannanotossaan lainsäädäntöuudistuksia ja sähköjärjestelmän joustavien ratkaisujen lisäämistä. Johdannaismarkkinoiden uudistus perustuisi muissa Pohjoismaissa kuin Suomessa jo käytössä olevaan alueelliseen referenssihintaan. Nykyisellään alueen referenssihintaan perustuva johdannaismarkkina on poikkeus Euroopassa, ja komission ehdotus asettaisi sen sääntelyn lähtökohdaksi.

Itä-Lapin, Pohjois-Lapin ja Tunturi-Lapin seutukunnat esittävät selvitettäväksi mahdollisuudet jakaa Suomi kolmeen tai neljään sähkömarkkina-alueeseen vastaavalla tavalla kuin Ruotsi on jaettu neljään ja Norja viiteen eri alueeseen. Markkina-aluejaolla tasoitetaan eri alueiden välisiä eroja energian hintavaikutuksissa kansalaisille, yrityksille ja julkisyhteisöille. Vyöhykejaolla edistetään eri alueiden tasaveroisempaa elinvoima- ja hyvinvointikehitystä. Esitämme, että sähköenergian hinnoittelun vyöhykejaosta tehdään selvitys ja laaditaan energia- ja talousasiantuntijoiden työnä tarvittavat vaikuttavuuslaskelmat päätöksenteon pohjaksi. Selvityksen ja laskelmien laatimiseen pyydetään toteutusta valtiovarainministeriöltä ja työ- ja elinkeinoministeriöltä. Samalla pyydetään, että selvitystyöhön kutsutaan Lapista, Kainuusta ja Pohjois-Pohjanmaalta maakunnallisten liittojen edustajat.

Selvitystyö ja alueellinen markkinajako Suomessa tasoittaisivat naapurimaiden energian hintavyöhykkeiden heijasteita Lapin tuotannon ja palveluiden kilpailuasemaan markkinoilla. Lapissa korkeat energiakustannukset näkyvät kumulatiivisten vaikutusten myötä esimerkiksi kunnallisveron ja julkisten palveluiden asiakashintakehityksessä, yksityisellä sektorilla kaupan ja palveluiden hinnoissa.

Vyöhykejakoa valmisteltaessa Lapin osalta on otettava huomioon sähköenergian hinnassa ja siirrossa arktiset ja haastavat luonnonolosuhteet sekä pitkät etäisyydet. Huoltovarmasti tuotetun ja siirretyn energian yksikkökohtainen kustannus pohjoisessa on moninkertainen verrattuna tiheimmin asuttuihin rannikkoseutuihin tai väkirikkaisiin taajamiin, jotka hyötyvät myös lyhyemmistä etäisyyksistä ja huomattavasti lämpöisemmistä ilmanaloista.

Pohjoinen Suomi tuottaa runsaasti yli oman tarpeensa sähköenergiaa koko Suomeen ja energia-markkinoille mutta silti se maksaa kalleinta hintaa sähköenergiasta. Jako vyöhykkeisiin on siis perusteltu kotitalouksien toimeentulon takia, yritysten kannattavuuden vuoksi sekä julkisen palvelutuotannon turvaamiseksi kattavasti myös harva-alueilla. Vyöhykeudistuksella voidaan taltuttaa pohjoisen yritysten ja elinkeinon energiasta johtuvan kannattavuuskriisiä ja rohkaista uusien investointien toteutumiseen.

Suomen Lappi on merkittävä ja monipuolinen toimija kansainvälisillä markkinoilla, esimerkiksi vientikaupassa metsien, malmien, matkailun aloilla. Lapissa jalostetaan luonnonvaroja, toteutetaan koko Suomen pohjoisen osaamiselle arvokasta tiede-, tutkimus- ja koulutustoimintaa sekä ylläpidetään haastavassa geopolitiisessä tilanteessa arktisuuden liittyviä elinvoima-, turvallisuus- ja yhteistyörakenteita naapurimaihin länteen sekä Eurooppaan. Esimerkiksi kaikki tämä on vaarassa näivettyä pohjoisen erityisen korkeiden, budjettivaroja substanssitehtäviltäkin vievien energiakustannusten takia.

Sähköenergian hinta vaikuttaa myös Lapin saavutettavuuden kehitykseen maa-, meri- ja ilmalii-kenteessä sekä kattavien, huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta välttämättömien kiinteiden kuituverkkojen toteutuksessa. Lapissa ja muilla harva-alueille yhteiskunnan digitalisoituneet tuotanto- palvelurakenteet, elinkeino- ja työelämä toimivat ja tuottavat, mikäli kuitu palvelee tiedon valtatieä eikä se jää rakentamatta kalliin energian aiheuttamien vaikutusten takia.

Alueelliset hintavyöhykkeet muodostamalla voidaan Ruotsin ja Norjan tapaan Suomessakin vaikuttaa siihen, ettei pohjoinen kylmene katvealueeksi vaan pystyy myös käyttämään tuottamaansa energiaa elinvoimansa kehittämiseen.

Dina Solatie
johtaja
Itä-Lapin Kuntayhtymä

Veli-Matti Hettula
toiminnanjohtaja
Tunturi-Lapin Kehitys ry

Johanna Mikkola
kehittämispäällikkö
Pohjois-Lapin alueyhteistyön kuntayhtymä

Tiedoksi:

Energiavirasto, Lapin-, Kainuun- ja Pohjois-Pohjanmaan liitot, eduskuntapuolueet